

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Θ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΗΥΞΗΜΕΝΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΗ

SOCIOLGY

BY

DR. GEORGE SAKELLARIOU

ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΖΑΒΑΛΛΗ

1949

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Copyright by Dr. George Sakellariou. Ph. D. Athens, M.A.
Columbia, Psychologist Columbia, Professor of Philosophy etc. in
Athens University, Author of Elements of Sociology, General
Psychology, Psychology of Childhood, Psychology of Adolescence,
Measurement of Intelligence etc.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

Printed by ZAVALLIS PRESS

NICOSIA — CYPRUS

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Β' Ἐκδόσεως

Ἄφ' ὅτου ἐνεφανίσθη ἐν Ἑλλάδι ἡ Συστηματικὴ Κοινωνιολογία, διὰ τῆς πρώτης ἐκδόσεως τοῦ ἔργου τούτου, μέγα πλῆθος νέων γνώσεων συνεκομίσθη ὑπὸ πολλῶν ἐργατῶν τῆς νεαρωτάτης ταύτης ἐπιστήμης, τὸ μὲν, διὰ τοῦ πλουσίου ἀμητοῦ συγγενῶν ἐπιστημῶν, τῶν Οἰκονομικῶν, τῆς Πολιτικῆς Ἐπιστήμης, τῆς Ψυχολογίας καὶ πολλῶν ἐκ τῶν Φυσικῶν ἐπιστημῶν, τὰ μάλιστα συγγενῶν πρὸς τὰς κοινωνικὰς σχέσεις, τὸ δέ, ἐξ ἐρευνῶν εἰς διάφορα πεδία τοῦ Κοινωνικοῦ βίου. Ταῦτα πάντα, ἔτι δὲ καὶ ἡ πείρα, ἣν ἀπεκτήσαμεν ἐκ τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τούτου, τὸ ὁποῖον ἐν τῇ Φιλοσοφικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν εἰσηγάγομεν ἀπὸ τοῦ 1942, ἐπέβαλον εἰς ἡμᾶς, ἐξαντληθείσης τῆς πρώτης ἐκδόσεως τοῦ ἔργου, νὰ ἐπανεκδώσωμεν αὐτὸ βελτιοῦντες καὶ ἐπαυξάνοντες διὰ νέων γνώσεων.

Οὕτω σχεδὸν πάντα τὰ κεφάλαια ὑπέστησαν ἐπὶ τὰ βελτίω μεταβολὴν ἐπαυξηθέντα διὰ νέων εὐρημάτων καὶ δὴ :

Ἡ εἰσαγωγὴ ηὐρύνθη καὶ λόγος μακρὸς ἐγένετο ἐπὶ τῆς συνολικῆς ἐκδηλώσεως τῆς κοινωνίας καὶ τῶν ὄρων τῆς καρποφόρου ὀργανώσεως τῶν κοινωνικῶν ὁμάδων καὶ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τῶν ζώων ἔναντι τῆς τῶν ἀνθρώπων.

Εἰς τὸ πρῶτον μέρος, κεφ. 1ον προσετέθησαν ἐπαρκῆ στοιχεῖα περὶ τοῦ πληθυσμοῦ, ἐξ οὗ ἡ Ἑλληνικὴ ἰδίᾳ κοινωνία συνέστη. Εὐρύτερον ἐξητάσθησαν τὰ περὶ κοινωνικῶν ὁμάδων καὶ δὴ : τὸ πλῆθος, τὸ ἀκροατήριον, ὁ ὄχλος, αἱ προϋποθέσεις τῆς δράσεως αὐτοῦ, ἡ σημασία τοῦ ἡγέτου, τὰ περὶ σωματείων, συνδικάτων καὶ συνεταιρισμῶν.

Ὅμοίως τὰ περὶ κινήτρων καὶ ἐλατηρίων τῆς κοινωνικῆς ἐνεργείας ηὐρύνθησαν διὰ προσθήκης στοιχείων κοινωνικῆς σημασίας.

Τὸ κεφάλαιον περὶ ἀτόμου καὶ κοινωνίας διεσκευάσθη, νέα δὲ ὕλη προσετέθη ἐν ὄψει τῆς θέσεως τοῦ ἀτόμου ὡς πολίτου, ἐντὸς τοῦ ἐνιαίου κόσμου τοῦ προσεχοῦς μέλλοντος.

Νέον κεφάλαιον προσετέθη περὶ Πολιτισμοῦ, τοῦ περιεχομένου, τῶν μορφῶν καὶ τοῦ τρόπου τῆς διασπορᾶς αὐτοῦ.

Τὸ κεφάλαιον περὶ κοινῆς γνώμης ἐπιυξήθη ἐξετασθέντων εὐρύτερον τῶν ὄρων τῆς μορφώσεως αὐτῆς, τῆς προπαγάνδας, τοῦ τύπου, τοῦ ραδιοφώνου καὶ τοῦ κινηματογράφου.

Εὐρὺς λόγος ἐγένετο ἐπίσης περὶ τῶν κοινωνικῶν ἰδρυμάτων, τῆς σημασίας καὶ τῆς λειτουργίας ἑνὸς ἑκάστου ἐξ αὐτῶν, προσετέθη δ' ἴδιον κεφάλαιον περὶ ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων.

Ἡϋρύνθησαν τὰ περὶ Κράτους, λόγος δ' ἐγένετο ἰδιαιτέρως περὶ τῶν περὶ αὐτοῦ θεωριῶν καὶ περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Ὁργανισμοῦ τῶν Ἰνωμένων Ἐθνῶν, ἐπηυξήθησαν δ' ὁμοίως καὶ τὰ περὶ ἰδανικῶν πολιτειῶν καὶ κοινωνικῶν συστημάτων.

*Ἴδιον κεφάλαιον προσετέθη περὶ κοινωνικῶν λειτουργιῶν καὶ ἐξητάσθη εὐρύτερον ἢ κοινωνικὴ ἀλληλεπίδρασις, ἢ κοινωνικότης, αἱ συγκρούσεις καὶ ἄλλαι λειτουργίαι.

Εἰς τὸ τρίτον μέρος, τὸ τῆς ἐφηρμοσμένης Κοινωνιολογίας, προσετέθη κεφάλαιον ἐξ ὑπερτριάνκοντα σελίδων περὶ κοινωνικῆς προνοίας καὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν αὕτη ἐπιστημονικῶς ἐν τῇ πράξει διεξάγεται.

Εἰς τὸ τέταρτον δὲ καὶ τελευταῖον μέρος, χάριν εὐρυτέρας γνώσεως τῆς κινήσεως καὶ προόδου τῆς Κοινωνιολογίας εἰς ἄλλας χώρας, ἐξητάσθη εὐρύτερα ἢ μέχρι σήμερον ἐξέλιξις τῆς Κοινωνιολογίας ἐν Ἀμερικῇ, Γαλλίᾳ, Ἀγγλίᾳ, Γερμανίᾳ, Ἰταλίᾳ, Ρωσίᾳ, Πολωνίᾳ, Τσεχοσλοβακίᾳ, ταῖς Λατινικαῖς χώραις τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς καὶ ταῖς χώραις τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, Ρουμανίᾳ, Γιουγκοσλαυίᾳ καὶ Ἑλλάδι.

Πρὸς ἐμπέδωσιν δέ, κατοχὴν καὶ πρακτικὴν ἐφαρμογὴν τῶν γνώσεων παρετέθησαν μεθ' ἑκάστου κεφάλαιον πρὸ τῆς βιβλιογραφίας, ἀσκήσεις καὶ προβλήματα πρακτικά, συνιστάμενα εἰς ἐρωτήματα βοηθοῦντα τὸν σπουδαστὴν εἰς τὴν ἐπανάληψιν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν κτηθέντων ἐν τῷ κειμένῳ καὶ τὴν διέγερσιν τοῦ διαφέροντος αὐτοῦ πρὸς περαιτέρω αὐτοτελεῖ ἀπὸ τῶν πηγῶν σπουδῆν τῶν Κοινωνιολογικῶν προβλημάτων.

Οὕτως ἐπηυξημένην καὶ βελτιωμένην παραδίδομεν τὴν νέαν ταύτην ἔκδοσιν τῆς Κοινωνιολογίας εἰς χεῖρας τῶν κοινωνικῶν λειτουργῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ παντὸς διανοουμένου, ἐν τῇ πεποιθήσει, ὅτι αὕτη θὰ ἀποβῆ χρησιμώτατον ὄργανον πρὸς βελτίωσιν τῆς ἡμετέρας κοινωνίας.

Χάριτας ἐν τέλει ὁμολογοῦμεν πρὸς τοὺς κ. Βίκτωρα Πετρίδην καὶ Ι. Μυριανθόπουλον ἐπιστατήσαντας εἰς τὴν παραβολὴν τῶν δοκιμίων καὶ πρὸς τὰς δίδας Φρ. καὶ Λ. Ταλιαδώρου ἐπικουρησάσας εἰς τὴν κατάρτισιν τῶν διαγραμμάτων καὶ εἰκόνων τοῦ ἔργου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

Ἐν Λευκωσίᾳ τῇ 10 Ἰανουαρίου, 1949.

Ε.Υ.Δ. της Κ.τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ Β' ΕΚΔΟΣΕΩΣ	1—11
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1—28
Ἐννοια τῆς Κοινωνιολογίας	1
Ἐννοια τῆς Κοινωνίας	4
Ἡ ὁμαδική διαγωγή ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἀτομικὴν	4
Αἱ κοινωνίαι τῶν ἀνθρώπων ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς τῶν ζώων	6
Εἶδη κοινωνικοῦ βίου τῶν ζώων	8
Γενικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ κοινωνικοῦ βίου	9
Ἔργον τῆς Κοινωνιολογίας καὶ εἶδη αὐτῆς	11
Συναφεῖς Ἐπιστῆμαι	13
Τίς ἡ χρησιμότης καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς Κοινωνιολογίας	15
Προβλήματα τῆς Κοινωνιολογίας	20
Αἱ μέθοδοι τῆς Κοινωνιολογίας	20
Ἀσκήσεις	25
Βιβλιογραφία	27

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΙ ΒΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

29—130

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Πληθυσμὸς καὶ Κοινωνικαὶ Ὅμαδες	31
Πληθυσμὸς ἀνθρωπίνων Κοινωνιῶν	31
Πότε πληθυσμὸς τις αὐξάνεται καὶ πότε ἐλαττοῦται ;	31
Πότε πληθυσμὸς τις εἶναι μεγαλύτερος ἢ μικρότερος τοῦ δέοντος	32
Κατανομὴ τοῦ πληθυσμοῦ	32
Φυλετικοὶ τύποι τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας	34
Ποῖαι αἱ ὁμάδες ἐξ ὧν συντίθεται ἡ κοινωνία	34
Πῶς αἱ ὁμάδες αὗται συνετέθησαν	35
Αἱ ἐφήμεραι ὁμάδες (τὸ πλῆθος, ὁ ὄχλος)	39
Ἡ σημασία τῆς ὑποβολῆς ἐν τῇ δράσει τοῦ πλήθους	41
Ἡ σημασία τῶν ἡγετῶν	42
Τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἱκανοῦ ἡγέτου	42
Εἶδη ἡγετῶν	43
Εἶδη ὁμαδικῆς ἐνεργείας	43
Τὸ ἀκροατήριον	44
Ἡ ψυχολογία τοῦ ἀκροατηρίου	45
Συγκέντρωσις τῆς προσοχῆς τοῦ ἀκροατηρίου	45
Συγκράτησις ἀδιάσπαστος τοῦ διαφέροντος τοῦ ἀκροατηρίου	46
Ἡ ἄμεσος δράσις τοῦ ἀκροατηρίου	46
Ὅμοιογενεῖς ὁμάδες — Τὰ κόμματα	47
Τὰ σωματεῖα ἄλλοτε καὶ νῦν	48
Διαφορὰ Κόμματος καὶ Σωματείου	49
Ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπίδρασις τῶν Σωματείων	50
Γεωργικαὶ Ὁργανώσεις καὶ Ἐπιμελητήρια	51
Ἐπαγγελματικαὶ καὶ Φιλανθρωπικαὶ Ὁργανώσεις	51
Συνδικαῖα	52
Συνεταιρισμοὶ	53
Αἱ ἐκ μονίμων διαφερόντων ὁμάδες	55
Ἀσκήσεις	56
Βιβλιογραφία	57

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

Κοινωνικαὶ τάξεις καὶ κοινωνικὴ ὀργάνωσις	59
Τὶ εἶναι κοινωνικὴ θέσις	59
Ὁργανωμένα κοινωνικὰ τάξεις	62
Κοινωνικὴ ὀργάνωσις	62
Ἐπιστημονικὴ ὀργάνωσις τῆς Κοινωνικῆς Ὀμάδος	65
Ἀσκήσεις	67
Βιβλιογραφία	67

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄

Τὰ ἐλατήρια τῆς ὀμαδικῆς ἐνεργείας — Φυσιολογικὴ κληρονομία	69
Τὸ πρὸς ἐπικοινωνίαν ἔνστικτον	71
Ἀνάγκαι τοῦ κοινωνικοῦ βίου	72
Ἡ ὁρμὴ πρὸς μίμησιν	73
Τὸ γενετήσιον ἔνστικτον	74
Τὸ μητρικὸν ἔνστικτον καὶ τὸ συναίσθημα τῆς τρυφερότητος	76
Τὸ μαχητικὸν ἔνστικτον	77
Ἡ ὁρμὴ πρὸς ἐπιβολὴν καὶ τὸ συναίσθημα τῆς ἐπάρσεως	79
Ἐνστικτον περιεργείας (ὁρμὴ τοῦ εἰδέναι)	80
Αἱ πρὸς κτῆσιν, ἀσχολίαν, τροφὴν καὶ ἐπιδοκίμασίαν ἢ ἀποδοκίμασίαν ὁρμαί	81
Ἐπιθυμίαι, διαθέσεις καὶ διαφέροντα	82
Ποῖαι αἱ ἐπιθυμίαι	82
Συνειδητὴ κοινωνικὴ προσπάθεια	84
Αὐτοσυνειδησία	86
Ἀσκήσεις	88
Βιβλιογραφία	88

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄

Κοινωνικὴ κληρονομία καὶ πολιτισμὸς	89
Φυσικὸν περιβάλλον καὶ ἐπίδρασις αὐτοῦ	89
Περιβάλλον καὶ πληθυσμὸς	90
Περιβάλλον καὶ ἀνθρωπίνη ἐνέργεια	91
Κλίμα καὶ πολίτευμα — Θρησκεία καὶ περιβάλλον — Ὁ γάμος καὶ τὸ περιβάλλον	92
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	93
Προέλευσις στοιχείων πολιτισμοῦ — Μορφαὶ πολιτισμοῦ	94
Πολιτισμὸς καὶ προσωπικότης	95
Ἀρχὴ καὶ ἀνάπτυξις τοῦ πολιτισμοῦ	96
Κλίμα καὶ πολιτισμὸς — Κοινωνικὸν περιβάλλον καὶ πολιτισμὸς	97
Ἡ αὔξησις τοῦ πολιτισμοῦ	98
Ἡ διασπορὰ τοῦ πολιτισμοῦ	100
Σημασία τῶν στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ διὰ τὴν κοινωνικὴν ζωὴν	101
Τίς ἢ ἐπίδρασις τοῦ πολιτισμοῦ ἐπὶ τὸν κοινωνικὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου	105
Ἀσκήσεις	107
Βιβλιογραφία	108

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

Ἄτομον καὶ κοινωνία	109
Τὸ ἄτομον ἐν τῇ σημερινῇ κοινωνίᾳ	112
Ἀσκήσεις	116
Βιβλιογραφία	116

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

Κοινή γνώμη και παράγοντες διαμορφώσεως αὐτῆς	117
Ἐννοια τῆς κοινῆς γνώμης	117
Σημασία καὶ σπουδαιότης τῆς κοινῆς γνώμης	118
Ἡ φύσις τῆς κοινῆς γνώμης ὡς λειτουργίας	118
Βαθμίδες μορφώσεως τῆς κοινῆς γνώμης	119
Παράγοντες καὶ ὄργανα μορφώσεως τῆς κοινῆς γνώμης — Ἡ προπαγάνδα	121
Μέθοδοι τῆς προπαγάνδας	122
Ὁ τύπος	125
Τὸ ραδιόφωνον	127
Ὁ κινηματογράφος — Ἡ ἐπίδρασις αὐτοῦ	128
Ἐλεγχος τῆς κοινῆς γνώμης	129
Ἀσκήσεις	130
Βιβλιογραφία	130

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Κοινωνικά Ἰδρύματα	138
Ἀλληλεξάρτησις τῶν κοινωνικῶν ἰδρυμάτων	138
Ἀμοιβαία σχέσις καὶ λειτουργία τῶν κοινωνικῶν ἰδρυμάτων	136
Ἡ τοποθεσία τῶν ἰδρυμάτων — Ἡ θέσις τῶν ἀτόμων ἐν τοῖς ἰδρύμασι	139
Τύποι ἰδρυμάτων	140
Ἀσκήσεις	142
Βιβλιογραφία	142

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Οἰκογένεια	145
Ποία ἡ κατάστασις τῆς πρωτογόνου οἰκογενειακῆς ζωῆς	147
Ὁ γάμος καὶ ἡ οἰκογένεια τῶν ζώων ἐν ἀντιβολῇ πρὸς τὴν τῶν ἀνθρώπων	147
Ὁ γάμος καὶ ἡ οἰκογένεια παρὰ τοῖς πρωτογόνοις λαοῖς	149
Ἡ ἐξέλιξις τῆς οἰκογενείας τῶν ἀνθρώπων	150
Σκοπὸς τοῦ γάμου καὶ μορφαὶ αὐτοῦ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις	152
Ἡ πατριαρχικὴ οἰκογένεια — Ἡ πατριαρχικὴ οἰκογένεια ἐν Ἑλλάδι	155
Ἡ οἰκογένεια ἐν τῇ σημερινῇ Ἑλλάδι	157
Σχέσις γάμου καὶ προσωπικότητος	160
Ἡ εὐτυχία ἐν τῷ γάμῳ καὶ τῇ οἰκογενείᾳ	161
Παράγοντες εὐτυχίας ἐν τῷ γάμῳ	162
Ἀσκήσεις	164
Βιβλιογραφία	164

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Κοινότης	165
Οἰκολογικοὶ παράγοντες καὶ ἀνθρωπίνη οἰκολογία	168
Διαφοραὶ τῆς ἀστικῆς ἀπὸ τῆς ἀγροτικῆς Κοινότητος	168
Ἀσκήσεις	174
Βιβλιογραφία	174

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Θρησκευτικὰ Ἰδρύματα	175
Αἱ κοινωνικαὶ σχέσις τῆς Θρησκείας	177

Ἀσκήσεις	184
Βιβλιογραφία	184

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

Τὰ οἰκονομικὰ ἰδρύματα καὶ ὁ οἰκονομικὸς βίος τῶν ἀνθρώπων	185
Ἡ περιουσία εἰς τὴν πρωτόγονον κοινωνίαν	187
Ἡ περιουσία εἰς τὴν νεωτέραν κοινωνίαν	188
Σπουδαιότης τῆς περιουσίας	189
Αἱ μορφαὶ τῆς παραγωγῆς καὶ τὰ στάδια τῆς ἀναπτύξεως τοῦ οἰκονομικοῦ βίου	191
Γεωργικὴ, μικροβιομηχανικὴ καὶ μεγαλοβιομηχανικὴ κοινωνία	192
Αἱ μορφαὶ τῆς συναλλαγῆς καὶ τὰ ἰδρύματα αὐτῆς	194
Ἡ κατάστασις τοῦ ἐργάτου παλαιότερον καὶ σήμερον	195
Ἐπίδρασις τοῦ οἰκονομικοῦ βίου ἐπὶ τὰ κοινωνικὰ ἰδρύματα	196
Ἐπίδρασις τῶν οἰκονομικῶν μεταβολῶν ἐπὶ τὴν ἠθικὴν ἀντίληψιν	197
Ἐπίδρασις τοῦ οἰκονομικοῦ βίου ἐπὶ τὴν νομοθεσίαν — Ἱστορικὸς ὕψισμός	198
Ὁ οἰκονομικὸς βίος τῆς Ἑλλάδος	200
Ἡ ἐπιβράδυνσις τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ἐν Ἑλλάδι	201
Ἀσκήσεις	204
Βιβλιογραφία	204

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄

Τὰ ἐκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα	205
Ἀσκήσεις	208
Βιβλιογραφία	208

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄

Πολιτικὰ Ἰδρύματα — Κράτος ἢ Πολιτεία	209
Θεωρίαι περὶ τῆς προελεύσεως τοῦ Κράτους	211
Πατρίς, Ἔθνος καὶ Κράτος	214
Ἔθνος καὶ Κράτος	216
Ἔθνοκεντρισμός	218
Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος καὶ ἡ Ἑλληνικὴ κοινωνία	218
Αἱ σχέσεις μεταξὺ τῶν διαφόρων κρατῶν καὶ ἡ τάσις πρὸς ἐπικοινωνίαν αὐτῶν	220
Καταστατικὸς χάρτης τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν	223
Ἀσκήσεις	224
Βιβλιογραφία	224

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄

Ἰδανικαὶ Πολιτεῖαι καὶ Κοινωνικὰ Συστήματα	225
Κοινωνικὰ συστήματα φιλοσόφων	225
Σοσιαλισμός	227
Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τοῦ σοσιαλισμοῦ	229
Ἀγροτικὸς Σοσιαλισμός — Χριστιανικὸς σοσιαλισμός	232
Ἐθνικοσοσιαλισμός	233
Κομμουνισμός	233
Ἀναρχία — Φασισμός	238
Ἀσκήσεις	243
Βιβλιογραφία	243

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄

Κοινωνικαὶ λειτουργίαι — Κοινωνικὴ ἀλληλεπίδρασις καὶ ἐπικοινωνία	245
---	-----

Ε.Υ.Δ. της Κ.Π. Η. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Ἡ συνένωσις τῶν λαῶν	253
Ὁ ἀνταγωνισμὸς	254
Κοινωνικαὶ συγκρούσεις — Αἷτια καὶ μορφαὶ αὐτῶν	256
Προσαρμογὴ καὶ ἀφομοίωσις	258
Ἡ συνεργασία	260
Ἀσκήσεις	264
Βιβλιογραφία	264

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

Δημοσία τάξις καὶ μέσα ἐξασφαλίσεως αὐτῆς	265
Ἐννοια καὶ παράγοντες τῆς δημοσίας τάξεως	265
Ἀσκήσεις	273
Βιβλιογραφία	273

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'

Κοινωνικὴ ἐξέλιξις — Ἡ κοινωνικοποίησις τοῦ ἀτόμου	275
Ἐξέλιξις τῆς κοινωνίας	278
Ἡ Βιομηχανικὴ Ἐπανάστασις	279
Κοινωνικαὶ μεταβολαὶ καὶ ἐφευρέσεις	280
Ἀσκήσεις	285
Βιβλιογραφία	285

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'

Κοινωνικὴ πρόοδος — Ὁρισμὸς τῆς κοινωνικῆς προόδου	287
Σκοπὸς τῆς κοινωνίας	287
Κριτήρια τῆς προόδου	289
Κοινωνικὰ προγράμματα	299
Ἀγωγή καὶ πρόοδος	300
Ἐμμεσοὶ παράγοντες προόδου	301
Ἀσκήσεις	302
Βιβλιογραφία	303

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'

Κοινωνικοὶ Νόμοι	305
Ἀσκήσεις	310
Βιβλιογραφία	310

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Παθολογικὰ κοινωνικὰ φαινόμενα	313
Ἀσκήσεις	315
Βιβλιογραφία	315

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Τὸ ἔγκλημα — Τί εἶναι ἔγκλημα ;	317
Ἡ ἔκτασις τοῦ ἐγκλήματος ἐν Ἑλλάδι	317
Ἡ ἐκ τοῦ ἐγκλήματος οἰκονομικὴ ἀπώλεια ἐν Ἑλλάδι	318
Ἡ αὐξήσις τοῦ ἐγκλήματος	319
Αἷτια τοῦ ἐγκλήματος	321
Ἐγκλημα καὶ ἠθικὴ διαβίωσις	322
Κληρονομικότης καὶ ἔγκλημα	324
Οἰκονομικὰ καὶ κοινωνικὰ αἷτια τοῦ ἐγκλήματος	325
Τὸ μεταπολεμικὸν κοινωνικὸν περιβάλλον καὶ τὸ ἔγκλημα	325
Οἰκογένεια καὶ ἔγκλημα	326
Ἐκπαίδευσις καὶ ἔγκλημα	327
Ἀλκοολισμὸς καὶ ἔγκλημα	328

Γεωγραφικόν περιβάλλον καὶ ἔγκλημα	329
Αὐτοκίνητον καὶ ἔγκλημα	329
Θρησκεία καὶ ἔγκλημα	329
Πολιτεία καὶ ἔγκλημα	330
Μέσα πρὸς πρόληψιν ἢ περιστολὴν τοῦ ἐγκλήματος	331
Ἀσκήσεις	337
Βιβλιογραφία	337

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Ἡ πτωχεία — Ἡ πτωχεία ἐν Ἑλλάδι	339
Ποῖα τὰ αἷτια τῆς πτωχείας ;	341
Ἀσκήσεις	346
Βιβλιογραφία	346

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Ἐπιστημονικὴ κοινωνικὴ πρόνοια — Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τῆς Κοινωνικῆς προνοίας	347
Ἡ Κοινωνικὴ πρόνοια ἐν Ἑλλάδι	348
Τὸ ἔργον τῆς Κοινωνικῆς προνοίας	354
Τίς ὁ ἄπορος ;	355
Ἐκτασις κοινωνικῆς προνοίας	356
Μέθοδος διεξαγωγῆς τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας	357
Πῶς εἶναι δυνατόν ἐν τῇ πράξει καλῶς νὰ λειτουργήσῃ ἡ ὑπηρεσία τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας	359
Ἐρευνα κατ' οἶκον καὶ ἐξακριβώσεις πληροφοριῶν	360
Ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ Κοινωνικοῦ λειτουργοῦ	360
Ἀσκήσεις	364
Βιβλιογραφία	364

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΔΙΑΦΟΡΟΥΤΣ ΧΩΡΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Ἡ ἐξέλιξις τῆς Κοινωνιολογίας εἰς τὰς διαφόρους χώρας	369
Ἡ Γαλλικὴ Κοινωνιολογία	371
Ἡ Ἀμερικανικὴ Κοινωνιολογία	373
Ἀγγλικὴ Κοινωνιολογία	376
Ἡ Γερμανικὴ Κοινωνιολογία	378
Ἡ Κοινωνιολογία εἰς τὴν Ἰσπανίαν	384
Ἡ Κοινωνιολογία εἰς τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν	386
Ἱταλικὴ Κοινωνιολογία	387
Ἡ Κοινωνιολογία εἰς τὴν Ρωσσίαν	388
Ἡ Κοινωνιολογία εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Εὐρώπην	390
Α) Ἡ Κοινωνιολογία ἐν Πολωνίᾳ	390
Β) Ἡ Κοινωνιολογία ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ	390
Γ) Ρουμανικὴ Κοινωνιολογία	392
Δ) Ἡ Κοινωνιολογία ἐν Γιουγκοσλαβίᾳ	392
Ε) Ἡ Κοινωνιολογία ἐν Ἑλλάδι	393
Ἀσκήσεις	394
Βιβλιογραφία	394
Πίναξ ὀνομάτων καὶ πραγμάτων	401
	405